

Sovjetske armade v ofenzivi na fronti pri Leningradu

Nemci pognani s pozicij ob strateški cesti, ki vodi v Leningrad. Berlin priznava, da so Hitlerjeve kolone naletele na odločen odpor na vzhodni fronti. Angleži potopili sedem ozišnih parnikov v operacijah na Sredozemskem morju

8. sept.—Rusi so začeli ofenzivo proti Nemcem na morju in v zraku in pognali s strateške ceste, ki vodi v Leningrad. Nemška podmornica je potopila na Barentskem morju. To morje je del Arktike, ki se razprostira od severnega do južnega pola.

8. sept.—Sem dospela vest iz vzhodne fronte pri Leningradu, da so Hitlerjeve kolone naletele na močan odpor s strani ruske armade. Ta omenja, da proso nemški čet ovrtajo mišice na vzhodni fronti. Druga vest pravi, da so deželni nametniki na vzhodni fronti ovrtajo mišice na vzhodni fronti.

8. avg.—Nemški težki vojski bruha krog na Leningradu, drugo največje rusko mesto, ki leži 25 milj od Leningrada ob Lajvi. Železniška proga, ki vodi do mesta, je bila pod oboroženimi napadi. Nemški težki vojski bruha krog na Leningradu, drugo največje rusko mesto, ki leži 25 milj od Leningrada ob Lajvi. Železniška proga, ki vodi do mesta, je bila pod oboroženimi napadi.

8. sept.—Nemški težki vojski bruha krog na Leningradu, drugo največje rusko mesto, ki leži 25 milj od Leningrada ob Lajvi. Železniška proga, ki vodi do mesta, je bila pod oboroženimi napadi. Nemški težki vojski bruha krog na Leningradu, drugo največje rusko mesto, ki leži 25 milj od Leningrada ob Lajvi. Železniška proga, ki vodi do mesta, je bila pod oboroženimi napadi.

8. sept.—Nemški težki vojski bruha krog na Leningradu, drugo največje rusko mesto, ki leži 25 milj od Leningrada ob Lajvi. Železniška proga, ki vodi do mesta, je bila pod oboroženimi napadi. Nemški težki vojski bruha krog na Leningradu, drugo največje rusko mesto, ki leži 25 milj od Leningrada ob Lajvi. Železniška proga, ki vodi do mesta, je bila pod oboroženimi napadi.

8. sept.—Nemški težki vojski bruha krog na Leningradu, drugo največje rusko mesto, ki leži 25 milj od Leningrada ob Lajvi. Železniška proga, ki vodi do mesta, je bila pod oboroženimi napadi. Nemški težki vojski bruha krog na Leningradu, drugo največje rusko mesto, ki leži 25 milj od Leningrada ob Lajvi. Železniška proga, ki vodi do mesta, je bila pod oboroženimi napadi.

Nacijska propaganda v Argentini

Preiskovalni odsek objavil poročilo

Buenos Aires, Argentina, 6. sept.—Obseg nacijske propagande v Argentini je odkril poseben kongresni odsek, katerega je bila poverjena preiskava prevratnih aktivnosti. Rezultat preiskave vsebuje poročilo, ki je bilo predloženo poslanski zbornici.

Iz poročila je razvidno, da propagando financira nemško poslaništvo. V zadnjih štirih letih so se stroški poslaništva posestirili. V fiskalnem letu, ki se je končalo 30. junija l. 1937, so znašali 864,000 pezov, v fiskalnem letu, ki je bilo zaključeno 30. junija letos, pa 5,983,000 pezov. Izdatki ameriškega poslaništva preteklo leto so znašali pol milijona pezov, angleškega poslaništva pa 1,800,000 pezov.

Kongresni odsek je ugotovil, da list El Pampero, ki je naklonjen nacizmu, dobi subvencijo od nemškega poslaništva. Ta znaša 50,000 pezov na mesec (okrog \$12,000). Dalje je ugotovilo, da je Nemška trgovska zbornica nadaljnje orodje narodnega socializma v Argentini.

Nemčija je s podjarmljenjem evropskih držav dobila tudi kontrolo nad firmami teh držav, ki imajo podružnice v Argentini in katerih promet znaša pol milijardo pezov. Poročilo omenja, da morajo uslužbeni nemških firm prispevati denar v sklad za financiranje nacijske propagande.

Nemško poslaništvo je izdalo čke v vsoti 565,000 pezov samo v enem tednu v mesecu juniju. Odsek ni mogel ugotoviti imen onih, ki so jih prejeli, ker na čkah ni bilo podpisov.

Perzija odobrila mirovne pogoje

Angleži zatrli vojaško revolto

Teheran, Perzija, 6. sept.—Tu je bilo naznanjeno, da je perzijska vlada odobrila vse angleško-ruske mirovne pogoje razen enega. Opozicija je nastala proti nastanitvi ruskih čet v bližini glavnega mesta.

Glavna ruska vojaška posadka se nahaja zdaj v Kazvinu, 90 milj severozapadno od Teherana. Ruske čete so okupirale tudi vse obrežje ob Kaspijskem morju in s tem blokirale ceste, ki vodijo v Teheran. Perzijska vlada se skuša izogniti sporu s sovjetskimi vojaškimi avtoritetami, ki bi slednjim služili kot preteza za okupacijo glavnega mesta.

Simla, Indija, 6. sept.—Britske in indijske čete so zatrla revolto perzijskih vojaških častnikov in vojakov v provinci Kermanshah. Ti so vodili guerilsko vojno proti Angležem.

Sem dospelo poročilo pravi, da je nastal mir v omenjeni provinci po zatrtju revolte. Še to turskega poslaništva ter se tako izogniti intervenciji v Rusiji ali Indiji. Turški krogi so zanikali vest, da so objavili zavetnost Nemcem. Vsi Nemci v Perziji, ki niso v diplomatski službi, bodo poslani v internacijska taborišča v Sibiriji.

STAVKA LADJEGRADNIŠKIH DELAVCEV

Protest proti priznanju unije ADF

RUDARJI PREKLICALI POGODBO

Lorain, O., 6. sept.—Unija ladjegradniških delavcev CIO je oklicala stavko v tujakšnji ladjedelnici American Shipbuilding Co. v znak protesta, ker je kompanija priznala unijo ADF za predstavništvo delavcev pri kolektivnih pogajanjih v vseh sedmih ladjedelnicah, ki se nahajajo v mestih ob Velikih jezerih. Kompanija ima ladjedelnico tudi v South Chicagu.

William A. McPhillips, predstavnik unije CIO, je dejal, da je okrog 900 delavcev zastavka v lorainški ladjedelnici, ki ima velika vladna naročila. On je dejal, da njegova unija ne bo upoštevala izida volitev v drugih ladjedelnicah kompanije.

Predstavniki kompanije je dejal, da ne bo storjen noben poskus glede obnove obrata, dokler ne bo spor izravnal.

Harrison, N. J., 6. sept.—Fred Schmitzer, uradnik jeklarške unije CIO, je naznanil oklice stavke proti Crucible Steel Co. Okrog 500 delavcev je odločilo orodje, ker se kompanija ni držala provizij sklenjene pogodbe. Schnitzer je rekel, da so le nekateri oddelki prizadeji v stavki, zaeno pa je namignil, da se bo raztegnila na vse departemente, če se kompanija ne bo podala.

Kompanija ima za več milijonov dolarjev vladnih naročil. V svojih tovarnah izdeluje težke topove za bojno mornarico.

Birmingham, Ala., 6. sept.—Unija United Mine Workers of America (CIO) je informirala operatore o preklicu začasne pogodbe, na podlagi katere so premogovniki obratovali od 8. maja, in da je pozvala vse rudarje v stavko.

William Mitch, predsednik distriktne rudarske organizacije UMWA, je dejal, da so rudarji glasovali za preklic začasne pogodbe, ker so operatorji namenova zavlačevali pogajanja glede sklenitve permanentne pogodbe in odbili zahtevo glede zvišanja meze. Vsi premogovniki, v katerih je delalo 25,000 rudarjev, so ustavili obrat.

Tuji listi ne smejo prihajati v Italijo

Rim, 6. sept.—Zadnji vir, ki so ga Italijani imeli do informacij o razvoju dogodkov, je bil zaprt z vladnim dekretom, da ne sme noben tuj časopis priti v deželo. Dekret, ki je takoj stopil v veljavo, je objavilo vladno glasilo. Da bodo fašisti storili ta korak, so opazovalci pričakovali. Oblasti so prej odredile stroge kazni za one, ki jih zasledijo pri poslušanju radijskih poročil iz tujemstva. Ta odredba je rezultirala v večji prodaji časopisov, ki so doslej prihajali v Italijo iz nevtrálnih držav.

Unija pralniških delavcev toži uradnika

Chicago, 6. sept.—Unija pralniških delavcev je vložila tožbo proti Williamu J. Donovanu, tajniku-blagajniku, ki je tudi predsednik mednarodne unije. Rebelni člani mu očitajo v tožbi, da je raketir in zahtevajo, naj pojasni, kam je izginila vsota 1,100,000, ki se je nahajala v u-niškij blagajni. Dalje trdijo, da Donovan ni nikdar dopustil članom, da bi volili uradnike, da ima v službi teroriste in pobožnike, s katerih pomočjo se vzdržuje na krmilu.

Francija zapira židovske trgovine

Nemški podčastnik obstreljen v Parizu

Pariz, 6. sept.—Marcel Gittton, bivši komunist, ki je pustil svojo stranko in se pridružil Doriovi ljudski (fašistični) stranki, ko se je začela vojna, je bil sinoči ustreljen, ko je stopil na ulico iz mestne hiše. On je bil uposlen v županskem uradu. A-tentator, ki je pobegnil, je izstrelil več krogel. Policija sluti, da je bil atentator komunist, ki se je maščeval nad Gitttonom zaradi izdajstva. Policija je odkrila več grozljivih pism v stanovanju žrtve.

Vichy, Francija, 6. sept.—Ksavier Vallant, generalni komisar, v čigar področje spadajo vsi židovski problemi, je naznanil, da je bilo 80 odstotkov židovskih trgovin in podjetij likvidiranih v Franciji in da je čez dva tisoč židovskih trgovin v zadnjih tednih prišlo v druge roke. Izjeme veljajo še za židovske vojne veterane.

Petainova vlada je izdala odredbo, ki prepoveduje izdajanje listov in drugih publikacij brez dovoljenja avtoritet. Dva časopisa, ki nista hotela pisati v prilogi kooperaciji med Francijo in Nemčijo, sta bila suspendirana.

Pariz, 6. sept.—Novo nasilje proti nemškemu vojaštvu je alarmiralo francoske kroge zaradi nedavne grožnje, katero je izrekel nemški vojaški poveljnik, da bodo sledile represalije, če bodo izvršeni napadi na nemške vojske. Neki nemški podčastnik je bil obstreljen, ko je korakal s svojim dekletom po neki pariški ulici.

Nacijske avtoritete so takoj odredile preiskavo. Po umoru nemškega polkovnika na postaji pariške podzemne železnice pred tremi tedni so avtoritete zaprele, da bodo francoski talci postreljeni, če ne bodo napadi na vojske prenehali.

Ameriški letalci na poti v Čungking

Japonske čete zapustile kitajsko mesto

Tokio, 6. sept.—Časopisna agencija Domej je poslala poročilo iz Batavije, da je 175 ameriških letalcev potovalo skozi to mesto proti Rangoonu, Burma, in Čungkingu, kjer je sedež kitajske vlade. Letalci se bodo pridružili kitajski letalski sili. Agencija dalje poroča, da so japonske čete zapustile Fučov, kitajsko pristaniščno mesto, in se odpeljale v neko japonsko luko. Prej objavljena vest se je glasila, da je bil umik odrejen, ker so bile vojaške operacije izvršene. Japonci so okupirali Fučov lanske poletje.

Hongkong, 6. sept.—Vest kitajske časopisne agencije iz Fučova pravi, da so vsi Američani v tem mestu in okolici na varnem, odkar so se umaknile japonske čete. Tam biva okrog sto ameriških državljánov, med temi mnogo misijonarjev.

Senat odobril davčni načrt

Washington, D. C., 6. sept.—Višja kongresna zbornica je odobrila načrt, ki določa, da samci plačajo dohodninski davek od letnega zaslužka \$750 in več, poročene osebe pa od \$1500 in več. Senator Alben W. Barkley, vodja demokratske večine v senatu, je dejal, "da je možnost, da bomo imeli nov davčni načrt pred seboj pred zaključkom tega leta. Ameriško ljudstvo mora vedeti, kaj vlada pričakuje od njega."

Domače vesti

Oblaki

Chicago, — Gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete so 4. t. m. obiskali: Vincent, Agnes, Richard in Dorothy Zure iz Akrona, O., ter Anton Cerar z ženo iz Lintona, Ind. in mrs. Strupek iz Chicaga.

Vesti iz Pennsylvanije

Jenners, Pa. — Dne 3. sept. si je vzel življenje Josip Turšič, star 52 let in doma iz Cerknice. Skočil je pod vlak, ko je imel oditi v New York, kjer se nahajala njegova družina. Kaj je vzrok, ni znano. Bil je član društva 503 SNPJ in zapuščal ženo, sina, hčér in dva brata. V Ameriki je bil 35 let. — V Pittsburghu je 19. avgusta umrl Anton Horvat, star 59 let in rojen v Petavi na Štajerskem. V Ameriko je prišel pred 37 leti. Zapuščal ženo in hčér, v Californiji sina in v starem kraju brata. Bil je član društva 118 SNPJ.

Nov grob v Gowandi

Gowanda, N. Y. — Dne 30. avgusta je tu umrla Anna Kastelec v visoki starosti 87 let. Rojena je bila v Mokronogu na Dolenjskem in v Ameriko se je preselila leta 1920. Tujak zapuščal hčér, nekeje v Californiji pa dva sinova.

Milwaška vest

Milwaukee, — Dne 2. t. m. je tukaj umrl Andrej Kanalec, star 73 let in rojen v Dežnici na Primorskem. Bil je samaki in tu ne zapuščal nikogar. V Ameriki je bival 36 let, bil je član društva 16 SNPJ in pogreb mu je oskrbel Ermenčev zavod.

Rusija ne potrebuje tujih vojakov

Sovjeti imajo mogočno armado

London, 6. sept.—"Sovjeti ne potrebujejo angleških ali ameriških čet," je dejal neki visok angleški uradnik v razgovoru s reporterji. "Oni že zda pripravljajo o načrtih vojnih operacij in kampanj za prihodnjo pomlad in poletje. Nobenega dvoma ni, da bo Rusija vzdržala pritisk Hitlerjeve vojne mašine čez zimo, kar bo porazno vplivalo na bojno razpoloženje nemškega vojaštva."

Uradnik je dalje rekel, da so bitke na ruskih bojiščih najbolj krvave in divje od vseh, kar jih pozna zgodovina. On sodi, da ruske izgube znašajo dva do tri milijone vojakov, nemške pa 1,750,000 vojakov. To število vključuje ujetje, ubite in ranjene vojske.

(Moskva je zadnje sredo naznanila, da je Nemčija izgubila 2,930,000 vojakov od začetka vojne in od tega števila dva milijona na ruskih frontah.)

Rusija ima 9,000,000 vojakov v akciji, kar pomeni, da je njena armada največja na svetu. V bližnji bodočnosti bo lahko vrgla novo armado 4,000,000 mož na bojišča. Anglija je že poslala veliko število bojnih letal Rusiji, katere pilotirajo sovjetski letalci.

"Vsi se čudimo junaški borbi, ki jo vodijo sovjetske čete proti sovražniku," je dalje rekel uradnik. "Hitler se je zmotil v svojih računih, da bo strl sovjetce v nekaj mesecih."

List Daily Herald, glasilo delavske stranke, je raznanil, da bo vlada kmalu pozvala milijone mož v vojaško službo. To zahteva vojna strategija in razplet dogodkov na frontah. Velika Britanija ima zdaj okrog štiri milijone mož pod orožjem.

POLOM POGAJANJ MED ŽELEZNIČARJI IN MAGNATI

Bratovščine določile datum stavke

ROOSEVELT POSEŽE V KONFLIKT

Chicago, 6. sept.—Federalni posredovalni odbor, ki se je tri tedne trudil v naporih, da odvrne stavko na železnica, je naznanil, da so bila njegova prizadevanja neuspešna in da so se pogajanja med voditelji železniških bratovščin in magnati razbila. Sporno kost je zahteva bratovščin glede zvišanja plače za trideset odstotkov, minimalne plače 70 centov na uro in počitnice s plačo. Magnati so pripravljali zvišati plače za deset odstotkov s pridržkom, da se diskuzije glede mezdne lestvice obnove, kadar padejo dohodki železnic. Bratovščine vztrajajo pri zahtevi, da mora biti zvišanje permanentno.

V sporu z magnati je zavezovalih petnajst bratovščin, ki imajo okrog 1,200,000 članov. Pet bratovščin je že določilo datum za oklice stavke. Voditelji so izjavili, da se prične 11. septembra. Ostale bratovščine določijo datum stavke pozneje. Kljub temu je gotovo, da stavke ne bo več mesecev. V kongresu sprejeti zakon namreč določa, da predsednik Roosevelt imenuje posebno komisijo treh članov. Ta bo vodila javna razprava in na podlagi dobljenih informacij bo dala priporočila glede izravnave konflikta.

David J. Lewis, načelnik federalnega posredovalnega odbora, je po polomu pogajanj naznanil, da bo konflikt predložen predsedniku Rooseveltu v izraznavo. On je priznal, da so se napore njegovega odbora, da pridobi voditelje bratovščin in magnate za sporazum, izjalovili.

Komisija, ki jo imenuje Roosevelt, bo vodila zaslišanja v Washingtonu in Chicagu. Trideset dni potem, ko zbere vse podatke, objavi svoja priporočila. Preteči mora nadaljnjih trideset dni, preden more biti stavka oklicana.

V imenu železničarjev govori Alvaney Johnson, predsednik bratovščine strojevodij in kurjačev, in A. F. Whitney, predsednik bratovščine vlako-spremnega osebja, v imenu železniških kompanij pa Fred G. Gurley.

Ameriške ladje love podmornico

Predsednik Roosevelt orisal incident

Washington, D. C., 6. sept.—Kongres se ni storil nobenega koraka v zadevi napada na ameriški rušilec Greer po podmornici, katere identiteta še ni bila ugotovljena. Predsednik Roosevelt je na konferenci s reporterji orisal incident in izjavil, da se je rušilec nahajal na ameriški strani Atlantika, ko je bil napaden.

Roosevelt je dejal, da ameriške bojne ladje zagledujejo podmornico. Ta ni samo enkrat, temveč večkrat napadla rušilec Greer, toda torpeda so zgrešile cilj. Predsednik je dejal, da je bil rušilec na poti proti Islandiji, danskemu otoku, katerega so pred nekaj tedni zasedli ameriške čete. Dalje je rekel, da je bil napad premišljen, ker je na rušilcu vihrala ameriška zastava. Sreča je bila v tem, ker ni nobena torpeda zadela rušilca.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (vključno Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero \$7.50 za leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cicero \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglaševanj po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštuno.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima sliko s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (September 30, 1941), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

138

Lindbergh in svoboda govora

Bilo je že več primerov, da so Lindberghu in nekaterim drugim vodilnim nasprotnikom ameriške pomoči za poraz Hitlerja tu pa tam odrekli dvorano za shod. Pred kratkim je mestni svet v Oklahoma Cityju, glavnem mestu države Oklahome na jugozahodu Združenih držav, odpovedal Lindberghu mestni avditorij za shod.

Kjer koli se to zgodi, zaženejo pristaši apizarske organizacije America First takoj krik, da Rooseveltova stranka zatira svobodo govora. Roosevelt na svojo pest napoveduje vojno tiranijo vsega sveta za uvedbo demokracije in svobode po vsem svetu, doma pa prakticira tiranstvo in zatira demokracijo in svobodo govora! Tako kriče veliki in mali apizarji natančno po receptu Hitlerja, ki zahteva vso demokracijo in vso svobodo za svoje pristaše v vseh demokratičnih deželah.

Zares—demagoško apizarjev ne pozna nobene meje!

Neprenehoma bobnajo, da Združene države so še vedno "a free country," svobodni kraj, kjer lahko govorijo, kar koli se jim ljubi—v isti sapi pa tulijo, da jim "warmongerji" (vojni hujšakci) zatirajo svobodo govora.

V resnici jim nihče ne zatira svobode govora. Na primer Oklahoma City je veliko mesto, v katerem je mnogo velikih dvorani, ni samo mestni avditorij. Mestni svet ne more na noben ustaven in zakonit način zabraniti Lindberghu ali komu drugemu, da ne bi smel najeti privatne dvorane za shod. Predstavniki mestnega sveta so tudi izjavili, da Lindbergh lahko govori na katerem koli ustreznem oglaševalnem mestu, da bo hripav—in nihče ga ne bo smel ustaviti.

Ampak demagogi a la Lindbergh so silno trmasti; oni nočejo prostora, ki jim je prost, marveč hočejo baš prostor, o katerem vedo, da ga ne morejo dobiti—samo zato, da nagajajo, da lahko potem kriče, da jim Roosevelt zatira svobodo govora.

Amerika je res še "free country," toda ni "free" le za apizarje in demagoge. Tudi oni, ki so za obrambo demokracije, morajo imeti in še vedno imajo svobodo govora.

Lindbergh, Wheeler, Nye, Fish, Clark, McCormick in vsa ostala banda manjšine, ki je pripravljena na mir in business s Hitlerjem, lahko kriči kolikor hoče; lahko obrekuje in laže, da se bo vse kadilo—kakor tudi dela—in lahko indirektno hujšakajo civiliste in vojake na revolto proti vladi, kar tudi delajo, ampak bramborci demokracije imajo tudi svobodo in poleg tega še pravico, da ustмено in v tisku neprestano kažejo na te demagoge, ki—izrabljajo in zlorabljajo svobodo govora.

Večkrat omenimo lokalne tiranije, ki v "imenu demokracije" povzročajo veliko škodo demokraciji z omejevanjem in potlačevanjem civilnih svobodščin. Ameriški Jug je klasična sekcijska teh krivica.

Mestni svet Oklahoma Cityja bi storil veliko bolj in pametneje, če bi Lindberghu in kateremu koli demagogu njegove vrste dovolil mestni avditorij—obenem bi pa postavil na oder poleg Lindbergha in vsakega drugega demagoga branitelja demokracije, ki bi demagoga sproti pobil in ga pokazal v žarki luči za to, kar je—Hitlerjev moralni zaveznik.

To bi bilo demokratično in veliko bolj koristno za demokracijo, kajti potem bi bili demagogi razoroženi in ne bi mogli tuliti, da jim kdo zatira svobodo govora. Obenem bi bili na mestu razkrinkani in diskreditirani, vsled česar bi izgubili vpliv pri onih navdušenih Američanih, ki jim še verjamejo.

Zabranjevanje dvoran tem ljudem je velika napaka. Veliko bolj pametno bi bilo, če bi na njem javnih prostorov za apizarske in pacifistične shode odgovorni ljudje postavili pogoje: prostor dobite, toda zraven mora biti govornik nasprotna stranke, ki bo takoj odgovoril na vaše argumente. Če bi bil ta pogoj odklonjen, tedaj bi lahko rekli, da se Lindbergh boji svojih nasprotnikov.

Svoboda govora mora veljati povsod in za vse—dokler ni zlorabljen v zločinske namene. Če senator ali kongresnik v zbornici hujška na zločin, ga mora zbornica izključiti in izročiti sodišču. Prav tako je vsak drugi govornik podvržen aretaciji in kazni, ako hujška na sabotažo, umor, vstajo ali oborožen napad na vlado ali posamezne odgovorne osebe.

Zločinci spadajo v zapor, ne na govorniški oder. Vsi drugi naj pa imajo priliko, da se izkadijo. Kdor jim to brani—jim stori uslugo, kajti potem se jokajo, da so "mučeniki," demokracija pa ne potrebuje nobenih mučenikov.

PRED DVAJSETIMI LETI

(Iz Prosvete, 8. septembra 1921)

Domače vesti. V Avellu, Pa., je umrl 33-letni Andrej Dermota iz Trate nad Skofjo Loko, član SNPJ.

Delavske vesti. Iz letala so padale bombe na ranjene rudarje v W. Virginiji.

Inozemstvo. Velika kriza v Španiji; kralj Alfonso pripravljen na beg.

Sovjetska Rusija. Iz Samare, središča lakote v Rusiji, poročajo o kupih mrtličev, ki jih pokopavajo 24 ur dnevno.

Glasovi iz naselbin

Po obisku v Michiganu

Eveleth, Minn. — Že dolgo let sem želela obiskati "Copper Country" in naše slovenske farmarje v Trauniku, Mich. Ta želja se mi je izpolnila pred par tedni, ko sva z možem zasedla avto in se odpeljala proti Duluthu. Z nama so bili tudi John Benčina, mrs. Mikulich in njena hči Jennie. Iz Dulutha smo se peljali skozi Ashland, Wis., od tam pa proti deželi bakra.

Najprvo smo se ustavili v Calumetu, v stari slovenski naselbini. Sploh je bila ta naselbina najbolj na glasu, ko so pričeli prihajati v Ameriko naši pionirji, kakor tudi Tower, Ely in Iron Mountain, Minn. V Calumetu smo se ustavili pri dobro znani družini Butala. On je zastopnik zavarovalne družbe in brat mrs. Benčine, ki se je tam nahajala na počitnicah s svojo hčerko Antoneto. Hvala Butalovim za postrežbo in gostoljubnost.

Ker se je njih sin, ki dela v Detroitu, ravno nahajal na počitnicah, nas je peljal po okolici in nam razkazal več zanimivosti. Bili smo tudi pri nekem bakrenem rudniku in opazovali, kako je mehanična naprava vlekle rudo ven. Rudnik je 5.000 čevljev globok. Zamislila sem se v trpine, kako globoko pod zemljo si služijo svoj vsakdanji kruh, samo da delo dobijo. Butalov sin nam je pripovedoval, koliko tisoč ljudi je včasih delalo v tamkajšnjih rudnikih, zdaj so pa skoraj vsi zaprti, ker kompanije dobe cenejšo rudo drugje, tudi v tujemstvu. Ti stari pionirji in njih otroci se pa selijo v druge kraje, ker ni kruha v Calumetu in okolici. Pri tistem rudniku so zgradili velike naprave, ki z elektriko vlečejo rudo iz rova in stanejo milijon dolarjev. Kar je pred leti delalo veliko število delavcev, sedaj je par delavcev opravila.

Od tam nas je peljal še malo po okolici in nam razkazal to in ono. Peljal nas je tudi v Eagle Harbor, kjer je zelo lepo razgled; ampak mi smo imeli smolo, ker je bilo tisto jutro zelo megleno, da nismo mogli videti daleč. Prav lepa hvala za vso naklonjenost.

Prenočili smo v Calumetu, drugi dan popoldne pa se odpeljali proti Trauniku, kamor smo dospeli v treh urah. Ustavili smo se pri dobro znani družini Johna Kausa. Predstavila nas je mrs. Mikulich in kmalu smo postali domači. Mrs. Kaus nas je postregla z okusno večerjo. Mr. Kaus se je nahajal na polju, ker so ravno oves želi, seveda s strojem. Ko je videl, da je naš avto zapeljal k njihovi hiši, je takoj prišel domov in podali smo se v pogovor. Razkazal nam je poslopja in masinerijo, katere ima toliko kot v tovarni. Z nama je bila tudi mrs. Kaus. Ko je on prenehal pripovedovati, je nam pa mrs. Kaus začela praviti, kako so prišli pred 22 leti v ta kraj. Prej so bili v šumi nekje v Pennsylvaniji.

Knausovi so bili prvi, ki so prišli v ta kraj in s sabo vzeli tudi tri druge družine. Takrat je bila pokrajina še vsa z gozdom zaraščena, nobenega sluha o kakšni farmi. Kompanija, ki jim je zemljo prodala, jim je postavila le nekatere barake za silo, drugo so si morali pa vse sami napraviti. Ko so si malo zemlje izčistili in se udomačili, so pisali še po druge družine v več krajev. Danes tamkajšnja naselbina šteje 60 družin. Imajo svojo posojilnico, dve trgovini in dvorano, kjer se zbirajo v zimskih večerih in ob sobotah na domačih zabavah. Imajo tudi prav domačo gostilno, katero vodita mrs. in mr. Kaus ml.; prav tako mlekarno, kjer delajo tudi sir.

Tako so si tamkajšnji Slovenci izdelali v teh letih prav lepo slovensko naselbino. Ko sta nam Knausova pripovedovala, kako težak je bil začetek, sem se zamislila, kaj so morali ti ljudje vse pretrpeti. Iz zaraščene gozda napraviti toliko rodovitne zemlje in si zgraditi vsa poslopja, da danes stojijo njih hiše kot gradički sredi košatega drevja in obdani s sadnimi vrtovi. Mr. Kaus se je v prejšnjih letih največ bavil z lesom, sedaj se pa bavi z živinorejo. Ima veliko število lepih krav.

Ko smo si vse ogledali in občudovali delo njih pridnih rok, smo obiskali še druge slovenske farmarje, ki so v precejšnji bližini in sta jih mrs. Mikulich in mr. Benčina poznala še iz stare domovine. Mr. Benčina je prišel iz stare domovine v Trenary, sedem milj od Traunika, in delal tam v gozdu par let, tako da mu je bilo še malo poznano. Obiskali smo Mikulicheve, bratrance mrs. Mikulich. Imajo zelo bogato farmo, na kateri pride lučje krompir, rede kokoši in veliko krav. Od tam smo šli k Debelakovim (po domače Grumetov), k mrs. in mr. Louisu Bartol, mrs. in mr. Franku Bartol, ki sta brata. Pri Louisu smo ogledovali kokoši. Ko smo gospodinjjo vprašali, koliko jih je, je odgovorila, da je težko povedati, toda jih mora biti okrog dva tisoč. Oba Bartola sta tudi mizarja in sta si sama postavila zelo lepe domove. Pri Johnu Bartolu je bila sama gospodinja doma, ker je bil on v gozdu. Tudi tam smo videli, kaj vse napravijo pridne roke gospodarja in gospodinjje. Vse v najlepšem redu, hiša zgrajena pred petimi leti in v njej vse udobnosti kot v velikih mestih.

Potem smo šli k Jovu Bartolu, k Tomšičevim, Kordiševim, k Maksu Knausu, ki je Johnov brat, h Karlu Laurichu, Louisu Levstiku, Franku Oberstarju, k Praznikovim, Franku Kokovniku, Mattu Laurichu. Večkrat smo se ustavili v gostilni, ker Knausov sin toči prav okusno pivo, ki se nam je v vročih dnevih zelo prilagelo. In tisto vreme je bilo za farmarje ravno prav, ker so bili ravno v žetvi. V gostilni smo dobili tudi par bečlarjev, Jacka Petricha in J. Anzelca, mr. in mrs. Mahne in še par drugih, čijih imena si pa nisem zapomnila.

Ko smo se s temi naseljenci pogovarjali, sem mislila, da sem v stari domovini v Loškem potoku. Ko sem se tam nahajala pred nekaj leti, so me vpraševali, če sem videla tega in tega v Trauniku, Michigan. Povedala sem jim, da še nisem bila tam in jim obljubila, da jih bom enkrat obiskala. Ta želja se mi je sedaj izpolnila. Vsi smo se veselo počutili med vami in skupaj prepevali slovenske pesmice. Vsi so pripovedovali o začetnih težkočah, zdaj se jim pa zadovoljnost bere na njih obrazih.

Vprašala sem jih, kako so dobili ime "Traunik". Mr. Kaus mi je povedal, da so poslali v Washington tri imena; če se ne motim, so bila "Mali Log," "Nova vas" in "Traunik". V Washingtonu so izbrali slednje ime, na katerega so vsi ponosni.

Vse te družine so večinoma iz Loškega potoka. Mr. in mrs. Kaus sta kot nekaka oče in mati med njimi. No, pa saj sta o nadva največ delovala, da so te družine tja prišle. Mr. Kaus je med njimi kot župan. Prejšnja leta smo tudi večkrat čitali, ko je po časopisih iskal gozdarje. V Trauniku smo bili dva dni in se med njimi prav domače počutili. V imenu nas vseh lepa hvala Knausovim za vso postrežbo in gostoljubnost. Mr. Kaus nam je vse razkazal in šel z nama do vseh poznanih. Ostali nam boste vsi v najlepšem spominu, kot tudi Slovenci v sosednjem Trenaryju. Vse te družine pozdravljajo vse, tudi Matijeta Pogorelca, ki je včasih tam prodajal zlatino in se ga vsi spominjajo. Vas vse povabim, da pridete prihodnje leto k nam v Eveleth na počitnice.

Prišel je čas odhoda in treba se je bilo posloviti od prijane družbe. Zopet nadaljujemo pot proti Manistiqueu. Bilo je ravno v soboto popoldne, ko pridemo k Milavčevim. Vprašamo, če so doma in pride mrs. Milavec. Mrs. Mikulich nas zopet postavi in mrs. Milavec zagleda svojega brata Johna Benčino. Kako sta bila oba vesela svidenja po 19 letih. Tega veselja svidenja in presenečenja še ni bilo konec, ko se v nedeljo okrog 11. ure pripeljeta z avtom še dva brata Louis in Frank Benčina iz Munissinga, kjer delata v gozdu. Zopet veselo svidenje, ker se niso videli približno že 30 let. Kako so bili vsi skupaj veseli svidenja po tolikih letih, trije bratje in sestra. Od presenečenja niso mogli dobiti pravih besed in še ostali smo bili veseli. Zelo prijazna in postrežljiva sta oba Milavčeva. V imenu naše družbe prisrčna hvala za vso postrežbo in gostoljubnost. Resnica je, da je bilo za gospodinjjo obilo dela s tako veliko in veselo družbo, pa kot se je videlo, je z veseljem delala. Tudi vas vabimo, da pridete k nam, da vam bomo vsaj malo povrnili vašo naklonjenost.

Mesto Manistique je precej veliko. Tam je fabrika za papir. Mr. Milavec dela pri "crusherju" v komololu. Imata štiri otroke in lepo domačijo. V veselje družbi smo bili do večera. Od njih smo se poslovili v nadi, da se še vidimo. V pondeljek zjutraj smo se podali proti domu. V imenu nas vseh lepa hvala za vse, ob priliki pa vam bomo skušali vrniti.

Ko smo se vračali proti domu skozi Glad Stone in Iron Mountain, smo se ustavili tudi pri družini Laurich. Mr. Laurich je doma nekje blizu Dalmacije, ona pa iz Loškega potoka. Imata veliko gostilno in hotel, malo ven iz mesta pa lep dom, kjer prebivajo s svojo družino. Tudi tam so nam lepo postregli in srčna hvala v imenu vseh. Mrs. Laurich in mrs. Mikulich sta doma iz ene vasi. Po potoku dveh ur smo se zopet podali na pot proti Duluthu in Evelethu. Po šestih dneh te naše vožnje in obiskov smo se zopet vrnili domov.

V imenu mojega moža, mrs. Mikulich, njene hčerke in mr. Johna Benčine še enkrat prisrčna hvala vsem skupaj za vso postrežbo in gostoljubnost. Ob enakih priliki vam bomo skušali povrniti in vas vse skupaj povabiti.

Vojaske letalec z masko na obrazu na letališču pri Maxwellu.

bimo, da pridete k nam. Pozdrav vsem skupaj!

Mary Lanich (prej Simoliz).

Zgodba o brutalnem Janezu

Chicago.—Mogoče bom ustregla več čitateljem in napravila več resnih pa stvarnih odgovorov, če napišem nekaj spominov, na katere me je že večkrat spomnila Agnes Pasarič, ki opisuje svoje spomine iz stare domovine. Njo sem poznala še, ko je bila dekle, lepo dekle — rekli smo ji Žuglova Nežka iz Krupe.

Agnes je pred par meseci napisala v Prosveti, kako je bilo, ko je služila pri slepi ženski, Lizi, v Gradcu. Moja vas se pa imenuje Klostec in je oddaljena pet minut—Agnes se je dobro spominja. Ta vas ima 14 hiš in pred vasio cerkev, kot je tam že navada.

V naši vasi je bila hiša, kateri so rekli pri Janezovih. Hiša je bila lepa z lepim sadnim vrtom. Gospodarju je bilo ime Janez, gospodinjji pa Ana, lepa ženska in skrbna gospodinja. Primožila se je k nesrečnemu in hudobnemu Janezu iz vasi Vranavičev in v zakonu imela dva otroka, deklico in fantka. Slednji me je pred več leti obiskal, lep fant, ki mi ne gre iz spomina.

Ta družina je imela lepo posestvo, na katerem bi lahko dobro živela in bi ji ne bilo nikdar treba v Ameriko. V prvem letu zakona je Janez postal gospodar, katerega je morala ubogati ženska in družina. Imel je to čudno napako, da je šel na Hrvaško kupovat neumne junce. Ko jih prižene domov, jih vpreže v plug. S seboj je vzel ženo, da je držala pljužne, Janez pa otko v rokah. Obesil se je na plug, da mu ni bilo treba hoditi, kajti bil je len. Mlada živina je imela več razuma kot Janez. Ko je mahal po nji in po ženi, mu je s pljužgom zbežljala. Žena je ostala na mestu, Janez pa so vlekli junci do prvega grabna, kjer se je prevrnil. Živina je šla s pljužgom kot blisk preko njiv in kamenja, da so se kar iskre kresale. Žival je šla naravnost v hlev na počitek.

Ko se je Janez zvrnil, je pokleknil, sklenil roke proti nebu in pričel rotiti Boga in vse svetnike. Žena je stopila k njemu in ga lepo prosila, naj se potolaži, saj bo vse bolje, da je živina mlada in ne ve, kaj dela. Razkačeni Janez se obrne k ženi z otko in jo tako zbije, da je ostalo malo cele kože na njej. Ljudje, ki so opazovali njegovo brutalnost, so ga opozorili in mu zagrozili s sodnijo. To strašilo je veljalo le za nekaj časa. Potem je bila žena tepena doma na skrivaj, da niso ljudje videli.

Nekedne dne speče žena belega namesto sirkevega kruha otrokom. Ko je Janez to opazil, je zopet podivil. Bil je prava zverina napram ženi in otrokom. Žena je bila ravno na vrtu, ko ga je popadla jeza. Vzame vrv in priveže ženo k drevesu, da mu ni mogla uiti. Vzel je bič in nesrečno ženo tako stolkal, da so sosede klicali zdravnika. Žena je potem več dni ležala v postelji, Janez pa v Metliki v zapor.

Ko je preстал svojo zasluženo kazen, ga je bilo malo sram. Izposodil si je denar na posestvo in je na tistem popihal v Ameriko. S pota ni pisal nič, kajti pisati ni znal. Ko je v Ameriki prišel do Slovencev, je dobil nekoga, da mu je pisal pismo očetu, naj ga ne iščejo. Ta vest se je v starem kraju raznesla daleč naokrog.

Janez je tukaj takoj dobil delo, težko delo, ki ga je opravljal le en teden in dobil žuljave

roke. Zopet mu je nekdo podenar in vrnil se je v domovino, jokojoč, da so v Ameriki ne le za ženske, ne pa za moške. Prišel je k svojemu očetu šest tednov po odhodu. Druga je bila zopet vsa preplašena di te novice. Vedeli so, da bo pet zverinsko življenje v. Ko je njegov oče prišel k ženi z družino, so začeli vsi je

Potem se je žena tolažila, da pošlje svojo hči v Ameriko, ko doraste, nakar bo še ona za njo. In res je bilo. Vzelo je tri leta in žena je z otrokoma v Ameriki. Janez je pustila samega doma, ni bi vedel, kam je šla. Bil je vtisnjen, da je šla k svoji mami v drugo vas. Ker se ni več la, mu je šlo po glavi, kje je žena. Žena je pisala svoji tetelji Kraljevi Marički, da prišla srečno k hčeri v Ameriko, iz katere se več ne vrne.

Janez je izvedel, kaj se zgodilo in po par mesecih se začelo postajati dolgčas po ženi. Citati in pisati ni znala pa je oboje dobro nje žena, kot tudi otroci. V Ameriko niso prav nič zmenili za neza, kajti bili so veseli svojih dni v tej deželi brez v

Poteklo je leto dni in Janez je pričel cemeriti od dolgega sa. Brez žene ni mogel živeti. Prosil je Kraljevo Maričko, piše njegovi družini v Ameriko, da jih lepo prosi odpustiti naj pridejo domov, ker njih ne more več živeti. Kva, ki je bila pobožna, ga je poslala k spovedi, naj hči Rometu v Podzemlju pove je grehe, kaj vse je storil. Janez je svoji družini. In res je Janez k spovedi in prispejo bo ženi zvest zakonski mo dober oče svojim otrokom.

Marička je znala lepo. V njegovem imenu jih je pri naj se vrnejo v stari kraj. Žena odpisuje Janezu: "Dragi in oče iz divje človeške Nazaj več ne pridemo. Ne krila ameriška zemlja, ki pravo civilizacijo. Ostali v deželi, ki drži roko pr nad ženo, v deželi, ki se za da žena drži ves svet po Dragi Janez! Pisat ne znaš in si šolo sedaj, ko nas ni in si vtepi v glavo to, da vel kot civiliziran mož in ne bo treba nadlegovati Kve s pisanjem. Potem bo kot živimo mi v tej deželi."

Ko je Janez videl, da žima ne bo več vrnila k nji si je zopet izposodil denar v Ameriko k ženi. Kako potem Janez obnašal, mi ni no, vem le to, da so živ Bradleyju, Ill. Žena je pred 16 leti. In kakor je jo krije ameriška zemlja, je tukaj prodal hišo in šel v ri kraj takoj po zadnji svoji vojni. Tam je kupil Lizino o kateri je pisala Agnes rich.

Ko sem bila na obisku v domovini leta 1930, me je obiskal in vprašal, kje so nji otroci. Rekel je, da ga nraje za očeta in da jih je v Ameriki, od kjer mu npišejo. Star je bil 73 let, stavlil mi je drugo ženo, stal let. Umrl je pred sedmimi Da sem napisala te spomine zaslugi samo Agnes Pasarič marveč tudi naših dopisov in nasprotnikov ženskega šanja, to je ženske enakosti. Med temi nasprotniki opazila več takih, ki so po opisanemu Janezu. V začetku so pisali dnevno skotila, naj ga ne iščejo. Ta vest se je v starem kraju raznesla daleč naokrog.

Janez je tukaj takoj dobil delo, težko delo, ki ga je opravljal le en teden in dobil žuljave

Cevi v gozdovih severnega dela države New Hampshire, po katerih bo teklo surovo olje iz Portlanda, Me., v Montreal, Kanada.

ZELENI GRADOVI

Ljubezenski roman iz južnoameričkih divjin

Spisal W. H. HUDSON

Prevedel IVAN JONTEZ

(Se nadaljuje.)

Toda fant, sicer takó molčec, da mu je bilo treba vsako besedo posebej izvleči iz ust, je postal nenavadno zgovoren in se kar ni mogel ločiti od priljubljenega predmeta; začel me je znova zagotavljati, da nihče ne pričakuje od mene, da bi se podvržl kakršnemu koli trpinčenju, kajti po vsem tem, kar bom storil zanj — jih rešil zlega duha — bom popolnoma zadostil slehernemu pričakovanju.

Zdaj sem zahteval, naj mi svoje besede pokaže, kajti posvetilo se mi je v glavi, da je moralo imeti vse Kva-kovo pripovedovanje in obetanje neki določeni smoter; s tem, da mi je obljubil pihalnik in svojo deviško sestro, je dovolj jasno pokazal, da se pričakuje od mene nekaj važnega, ker ti divjaki ne poklanjajo takih stvari iz golega velikodušja.

Kva-ko je namesto odgovora ponovil še vedno nepozabno šalo, da bi jaz morda zadel ptiča velikosti majhne ženske. Potem pa me je vprašal, ali ni bilo skrivnostno gozdno ženstvo prav take velikosti, da bi ga lahko zadel s piščo iz zabatane, če bi imel nekoliko več vaje. Zdaj sem vedel, kaj se pričakuje od mene — da bi s strupeno piščo umoril sramežljivo gozdno deklico, ki je znala tako sladko peti in v kateri so ti divjaki videli hudobnega duha, ki jim ni dovolil loviti v najbogatejšem lovišču v teh krajih! Zato je Kva-ko želel, da bi čišče obiskoval gozd v globeli — da bi se seznanil z njo in njenimi navadami, si pridobil njeno zaupanje in jo nekega dne zavrtno umoril z zasturpljeno piščo!

Gnus, ki sem ga občutil, ko mi je pravil, kako se bo dal mučiti, je bil malenkost v primeri z občutki, ki so me nadvladali zdaj. V meni je silno zavrelo in prav gotovo bi bil raztreščil svojo težko zabatano na divjakovi butici, da me ni zdržalo nepopisno presenečenje, ki se je pojavilo na njegovem obrazu. Tako pa me je rešilo pred usodno neprevidezostjo in me streglo; škrtajočih zob sem ukrotil svojo strašno jezo in gnus ter treščil pihalnik predenj, rekoč, da se ga ne maram več dotakniti, pa če mi obljubi vse sestre vseh guayanskkih divjakov.

Kva-ko je zija vame široko razprtil oči, očividno tako presenečen, da ni mogel ziniti besedice in jaz sem se vprašal, ali bi ne bilo pametnejše, prikriti svoje občutke pred njim. Tako sem ga skoroda prezirljivo vprašal, če je res tako neumen, da misli, da bi jaz kdaj znal zadeti kako stvar s piščo iz zabatane. In ne da bi čakal odgovora, sem besno zakričal: "Ne!" in potegnil iz žepa revolver, nadaljujoč z vso jezo: "To je belčvo orožje, toda on ga rabi samo proti moškim, ki mu strežejo po življenju, dočim ne rabi ne tega niti nobenega drugega orožja pri zavratnih umorih nedolžnih žensk!" Ko sem se izkričal, mi je nekoliko odleglo.

Potem sva nekaj časa molče nadaljevala svojo pot, dokler se ni Kva-ko nazadnje spet opogumil ter mi začel praviti, da ni ženstvo bitje, ki sem ga srečal v gozdu in se ga ne bojim, nobena nedolžna mladenka, temveč hči hudobne Dide; in da oni ne smejo loviti v tem gozdu, dokler ona prebiva v njem, češ, saj so že v drugih gozdovih vedno v strahu pred njo. Preveč jezen, da bi se mogel pogovarjati z njim, sem ga molče poslušal in kp sva prišla do rečice pred vasio, sem se slekel in planil v hladno vodo, da si ohladim razsrjeno kri, preden stopim pred ostale divjake.

ŠESTO POGLAVJE

Ko sem ponoči v postelji premišljeval o gozdnih deklicah, sem prišel do zaključka, da sem ji že dovolj jasno pokazal, da mi ne ugaja njeno nagajivo obnašanje, valed česar bi bilo nespa-

metno, nadalje se ogibati priljubljenega gozda. Tako sem se drugi dan opoldne, po naliivu, ki je trajal del noči in dopoldneva, odpravil proti gozdu. Nebo nad menoj je bilo jasno, toda v zraku je tiščala soparica in na obzorju so se kopičile grmade oblakov, obetajočih še več dežja. Vendar pa me je misel na skorajšnje zopetno srečanje z gozdom vilo tako prevzelo, da se nisem zmenil za ta preteča znamenja.

Že sem prekoračil prvi gozdni pas in ubiral korak preko ozke kamenite goličave, ko so mi nenadoma oči obstale na živopisni kači, ki je ležala stegnjena na golih tleh tik pred menoj in bi jo bil jaz najbrž pohodil, da je nisem pravčasno opazil. Ko sem jo natančno pogledal, sem spoznal, da je bila koralna kača, ki slovi tako po svoji izredni krasoti kot smrtnem ugrizu. Bila je kakke tri čevlje dolga in zelo vitka; njen trup je bil pobarvan živordec in opasan z enakomerno razdeljenimi širokimi črnimi traki, katerih vsak je imel po sredini ozko rumeno črto. Ta simetrična razdelitev in živo nasprotje barv bi delalo videz umetne kače, da se ni njen živopisni trup pregibal. Njene nepremično uprte oči so tudi gorele kot dvoje velikih demantov in iz koničastih ust ji je neperstano uhaljal med sikanjem svetlikajoči se jezik.

"Gospa Kača," sem jo v mislih uljudno nagovoril, "lepi ste in prav dopadete se mi; ampak vojaški izvedenci pravijo, da je nevarno, puščati za svojim hrbtom živega sovražnika. Kdor kaj takega zagreši, mora biti slab strateg ali pa genij — in jaz nisem prvo niti drugo."

Nato sem odstopil nekaj korakov, pobral za pest debel kamen, pomeril v kačjo glavo ter ga vrgel; toda kamen je zgrešil cilj, treščil ob tla tik njega in, ker je bil iz krhke tvarine, se razletel na drobce. To je kačo razdražilo in še tisti hip se je z dvignjeno glavo začela naglo pomikati proti meni. Jaz sem se spet umaknil, vendar to pot malo hitreje kot poprej, in poskal drugi primeren kamen.

Ko pa sem hotel kamen zagnati, mi je nenadoma zazvenel v ušesih oster krik in hip pozneje je stopila izza bližnjega grma moja gozdna deklica — to pot ne več sramežljiva in izmakljiva kot gozdna senca v vetru, temveč drzno vzbujajoča pozornost in izpostavljena vročemu žaru meridijskega sonca, v katerega svetlobi je bila čudovito lepa. Strah pred kačo, ki me je še hip poprej vsega prevzemal, je zdaj popolnoma izginil in jaz nisem imel oči za nič drugega kot to čudovito žensko bitje, ki se mi je naglo, lahkotno in brez strahu bližalo. Vzrok njene čudovite drznosti mi je bil seveda takoj jasen. Dekle je oprezovalo name iz kakega skrivališča v grmovju, nedvomno pripravljeno, da bi me po svoji znani navadi vleklo za nos in se igralo z menoj slepe miši, ko jo je razburil moj napad na kačo. O tem me je zgovorno prepričala s ploho besed, ki jih nisem razumel in s srditim gestikuliranjem, predvsem pa s svojimi široko razprtimi plamenečimi očmi in v jezi živoredečem obrazu.

Skoro ne najdem pravega izraza, s katerim bi točno opisal vtis, ki ga je napravila name tisti hip. Lahko bi rabil izraz osja, ali, kar zveni še boljše, a v i s p a d a — španska beseda, ki pomeni isto stvar, dasi ima nekoliko drugačen pomen in se nikdar ne rabi v prezirljivem smislu —, toda nobeden mi prav ne ugaja. Vendar bi jo še najlažje primerjal osi — veliki tropeki osi, ki v nizkem poletu tik nad tlemi in razprtili bleščočih kril in jezno brenčoč srdito napada, nepopisno lepa v svoji živopisni krasoti in razburjenosti, ki se ji tako poda in jo dela le še očarljivejšo.

(Dalje prihodnjije.)

Delavci vrtajo luknje v skale ob reki Sacramento v bližini Reddinga, Cal., kjer federalna vlada gradi jez.

mogel niti misliti, da bi ljubil kakšno drugo žensko.

Marko in Beatrice sta se sestajala skoro vsak večer po čitalniških urah in se sprehajala po detroitskih ulicah, tu in tam posetila kinogledališče ali salon, čestokrat pa sta se odpeljala na "Ambassador" most, ki pelje čez reko Detroit v Canado. Marko se je dobro zavedal, zakaj ga reka tako vabi k sebi, a Beatrice ni niti najmanj slutila, da je v zvezi s kakšno reko velika tragedija Markovega življenja.

Nekega večera sta se Marko in njegova prijateljica zopet nahajala na mostu Ambassador nad reko Detroit. Marko je nepremično strmel v reko že več kot uro. Na Beatrice je popolnoma pozabil, kakor da ne bi prišla z njim. Ona ga je od strani opazovala. Njeni pogledi so izdajali več kot samo prijateljstvo do Marka. Beatrice je ljubila Marka že od junega prvega sestanka. Rada bi mu odkrila, kaj čuti do njega, a je čakala, da ji on prvi odkrije ljubezen, kajti bila je prepričana, da ljubi tudi on njo. Pri vsem tem pa se ji je zdelo čudno, da ni Marko spregovoril niti besedice o svoji ljubezni do nje. Precej je premišljala o tem in končno je prišla do zaključka, da nima poga, da bi odkril svoja čustva do nje. Sklenila je, da sama prva spregovori.

"Marko!" ga je poklicala s tresočim glasom.

Marko se je zdrznil. Beatricin glas ga je prebudil iz globokih sanj. "Oprostite, Beatrice, tako nekavalirsko se obnašam," se je v zadregi opravičeval.

"Marko — jaz te ljubim," je nenadoma dejala Beatrice.

Marka ne bi mogla nobena stvar na svetu tako presenetiti kot Beatricine besede. A še preden je prišel k sebi, ga je Beatrice nalahko objela in mu strastno šepetala:

"Marko, moj Marko, jaz te ljubim; povej, da me ljubiš tudi ti." Marko je bil v silni zadregi. Ni vedel, kaj bi storil, kaj bi dejal na njene nepričakovane besede. Beatrice je spoštoval, rad jo je imel kot da bi mu bila sestra, a ljubil je ni. In baš radi

tega je ne bi hotel za vse na svetu užaliti, raniti njeno srce. Že ji je hotel reči, da ljubi tudi on njo, a že sama misel, da bi lagal, da bi zatajil svojo ljubezen do Cvetke, mu je zadala silno bolečino.

Z odgovorom ni mogel odlašati, čeravno bi rad. Beatrice je čakala odgovora. Z muko in zatajevanjem svoje notranjosti ji je nato povedal, da jo spoštuje, da jo ima rad kot da bi bila njegova sestra, a reči ne more, da jo ljubi. Nato ji je povedal o svoji in Cvetkini ljubezni, ki se je tako tragično končala.

Beatrice ga je s sklonjeno glavou poslušala in ko je Marko končal svojo izpoved, je s tiho žalostjo dejala:

"Pojdiva domov, Marko. Pozabi, kar sem ti odkrila in nikar si ne delaj skrbi radi tega. Če hočeš, če želiš, ostaneva navzlic temu dobra prijatelja."

Marko se je tisti večer poslovil od Beatrice z veliko žalostjo in potrtim srcem. Prosil jo je še za sestanek prihodnji večer; nato pa je odšel na svoje stanovanje.

Ura je bila že pozna, a Marko še ni zatislil očesa. Pred njim je stala žalostna Beatrice. Kako rad bi jo osrečil, a bal se je, da je ne bi mogel. Cvetka mu je še vedno stala živa v spominu in vedel je, da ne bi mogel nobene žene tako ljubiti kot je njo. Zraven tega pa so ga še vedno razjedali dvomi o njeni smrti.

V duši je še vedno pričakoval, da se bosta enkrat srečala. In če bi se srečala, je premišljal, tedaj bi pustil vse na svetu in postal samo njen. Ob teh mislih je končno zaspal in sanjal o Cvetki in Beatrici. V sanjah se je videl oženjenega z Beatrico, ko nenadoma sreča Cvetko. Ona mu očita, da je nezvest, da je ni nikdar ljubil, on pa jo prosi odpuščanja in zagotavlja, da ne ljubi Beatrice, temveč samo njo.

Tisto jutro se je Marko prebudil ves utrujen in žalosten. Bil je na razpotju in ni vedel, po kateri poti bi nameril svoj korak. V glavi ga je nekaj tiščalo in ozlovoljalo. Sploh ni vedel, kaj bi počel. Nekajkrat ga je prišla misel, da bi pospravil

svoje stvari in zapustil mesto. A misel na Beatrico je preprečila njegovo namero. V takem položaju, v veliki duševni razdvojenosti, se je proti večeru napotil čakati Beatrico pred knjižnico. Ona se je kmalu prikazala. Marko se je nemalo začudil, ko ga je veselo in srečno pozdravila. Njen obraz pa ni niti najmanj izdajal dogodkov včerajšnjega dne, zakar ji je bil Marko globoko hvaležen.

Kakor sinoči, tako sta tudi noč zavila na Ambassador most. Oba sta se tiho zastrmela v de-roče valove reke. Dolgo časa nista spregovorila. Naenkrat pa je Marko povzel besedo: "Poslušaj me, Beatrice. Sinoči sem veliko premišljal o tebi. Povej mi, ali bi se upala živeti z menoj navzlic temu, kar sem ti povedal sinoči? Ali misliš, da bi bila srečna s človekom, ki si pojedla svoje srce noč in dan zaradi dekleta, ki je že dolgo časa mrtvo? Ali ne bi trpela radi tega?"

"Marko, sama tvoja bližina me dela srečno, življenje s teboj pa bi mi bilo nadvse drago. Na tvojo preteklost ne bi bila ljubosumna. Pravico imaš do nje in jaz ti je ne bi hotela vzeti za vse na svetu," mu je Beatrice odgovorila tako odkrito in prepričevalno, da je vedel, da govori resnico in njegovo spoštovanje do nje je postalo še večje.

Nekaj dni po opisanim pogovoru sta postala Marko in Beatrice mož in žena. Marko je imel prihranjenega še precej lepo vsoto denarja in odločila sta se, da pričneta trgovino s knjigami. Oba sta ljubila dobro knjigo, zato sta se z velikim veseljem lotila novega dela in bila uspešna.

Beatrice se ni motila o Marku. Bil ji je dober in skrben mož. Življenje jima je poteklo mirno in srečno. O njegovi preteklosti nista nikoli govorila. Navzlic temu pa je Beatrice dobro vedela, da Marko čisto misli o Cvetki. Čestokrat ga je zalotila predse strmečega, s kazenem si otipavajoč malo brazgotino pod levim očesom. Ob takih trenutkih ga ni motila, temveč se je obzirno odstranila, da ne bi opazil, da ve za njegovo preteklost.

(Dalje prihodnjije.)

Čudno vprašanje

— Ali bi hoteli vzeti

mo, ki sicer ni bogata, ni

je pa interesantna?

— Oprosti, praviš da n

ta, ne lepa? Kako more

rej interesantna!

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnice, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

★

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene smerno, unifikirane dele po

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. LAWNDALE AVENUE CHICAGO, ILL.

TEL. ROCKWELL 4804

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni ali več listov. List Prosveta stane za vsa enaka, za člano ali nečlano \$2.50 eno letno naročnino. Ker pa člani še plačujejo pri ansestvu \$1.50 tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni varstva. da je list prodan za člano S.N.P.J. List Prosveta je v vsaki listini, gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnili — Vselej kakor hitro kateri članov preneha biti član S.N.P.J., ali če se preseli pred od družine in bo zahteval sam svoj tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako sklenil, naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu listi, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročnino.

Cena listu Prosveta je:

Za Zdrav. države in Kanado \$2.50	Za Člavo in Chicago je \$2.50
1 tednik in 4.80	1 tednik in 4.80
2 tednika in 9.60	2 tednika in 9.60
3 tednike in 14.40	3 tednike in 14.40
4 tednike in 19.20	4 tednike in 19.20
5 tednikov in 24.00	5 tednikov in 24.00

Za Evropo je \$3.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja Money Order v pisnu in si naročite Prosveto. List, ki je vasa last.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Priročeno polijem naročnino na list Prosveto vsoto \$

1) Ime _____ Čl. družine št. _____

Naslov _____

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledeč članov moje družine:

2) _____ Čl. družine št. _____

3) _____ Čl. družine št. _____

4) _____ Čl. družine št. _____

5) _____ Čl. družine št. _____

Mesto _____ Država _____

Nov naročnik _____ Star naročnik _____

V objemu preteklosti

Milan Medvešek (Nadaljevanje)

Nekega večera je ugibal, kaj bi počel, ko ga mahoma navdahne misel, da bi pričel čitati in se izobraževati. S to mislijo je zavil v javno knjižnico. Izbral si je eno izmed tisočih knjig in jel čitati. Knjiga je bila silno zanimiva, zgodba o dveh mladih arcih, ki ga je spominjala na njegovo lastno življenje. Kar požiral je stran za stranjo. Vsega poglavljenega v čitanje je nenadoma zbudila mlada čitalniška uradnica, ki mu je naznanila, da se ob devetih zvečer zapro vrata čitalnice, zato je čas, da preneha s čitanjem.

Marko se je v zadregi oprostil mladi gospodični in zapustil čitalnico. Že dolgo ni bil toliko zadovoljen in srečen kakor tisti večer. Sklenil je, da bo od sedaj naprej stalno pohajal v čitalnico in čital. In res drugi dan se je že zgodaj zjutraj napotil v čitalnico in prebil v njej ves dan. Kakor prvi dan, tako ga je zopet danes ista mladenka zmotila pri čitanju in mu naznanila, da se vrata zapro ob devetih.

Za Markota se je pričelo novo

življenje; odkril je to novo življenje v knjigah. V čitalnici je bil stalen gost in čital knjigo za knjigo in si širil svoje duševno obzorje.

Druge družbe razen knjig ni iskal. V Detroitu se je nahajal že štiri mesece, a želja, da bi odpotoval naprej v druge kraje, ga je popolnoma zapustila.

Nekega večera, ko je odhajal iz čitalnice, je srečal na ulici gospodično, katera mu je skoro vsak večer sporočila, da se vrata zapro ob devetih in je čas zapustiti prostore. Jela sta se pogovarjati o knjigah. Marko se je nemalo začudil, ko je izvedel od nje, da pozna vse tiste knjige, ki jih je on čital. Razgovor med njima je postal nepriljen in prijateljski, kot da bi se poznala že mnogo let. Povedala sta si drug drugemu marsikaj, toda Marko se je previdno izogibal pogovoru o svoji preteklosti.

Marko in Beatrice, kakor je bilo ime mladi čitalničarki, sta se pričela stalno sestajati po čitalniških urah. Njena družba je postala zanj prav tako potrebna kot čitanje knjig. V njeni navzočnosti se je počutil mirnega in srečnega in zaradi tega ji je bil neizrekljivo hvaležen. Nekajkrat je celo obiskal dom njenih staršev in se je prav dobro počutil med njimi. Bili so neprilijeni domači z njim in ga

vabili, da jih zopet kmalu obišče.

Marko je bil srečen v Beatricini družbi, toda njegovo srce je bilo še vedno Cvetkino. Sanjal je neperstano o njej in še vedno ni verjel, da je resnično mrtva. Njenega trupla niso nikoli našli in to mu je dalo misliti, da se morebiti Cvetka ni utopila. In to je bilo najbrže vzrok, da si ni

važilo, da jih zopet kmalu obišče.

Marko je bil srečen v Beatricini družbi, toda njegovo srce je bilo še vedno Cvetkino. Sanjal je neperstano o njej in še vedno ni verjel, da je resnično mrtva. Njenega trupla niso nikoli našli in to mu je dalo misliti, da se morebiti Cvetka ni utopila. In to je bilo najbrže vzrok, da si ni

važilo, da jih zopet kmalu obišče.

Marko je bil srečen v Beatricini družbi, toda njegovo srce je bilo še vedno Cvetkino. Sanjal je neperstano o njej in še vedno ni verjel, da je resnično mrtva. Njenega trupla niso nikoli našli in to mu je dalo misliti, da se morebiti Cvetka ni utopila. In to je bilo najbrže vzrok, da si ni

važilo, da jih zopet kmalu obišče.

Marko je bil srečen v Beatricini družbi, toda njegovo srce je bilo še vedno Cvetkino. Sanjal je neperstano o njej in še vedno ni verjel, da je resnično mrtva. Njenega trupla niso nikoli našli in to mu je dalo misliti, da se morebiti Cvetka ni utopila. In to je bilo najbrže vzrok, da si ni

važilo, da jih zopet kmalu obišče.

Marko je bil srečen v Beatricini družbi, toda njegovo srce je bilo še vedno Cvetkino. Sanjal je neperstano o njej in še vedno ni verjel, da je resnično mrtva. Njenega trupla niso nikoli našli in to mu je dalo misliti, da se morebiti Cvetka ni utopila. In to je bilo najbrže vzrok, da si ni

važilo, da jih zopet kmalu obišče.

Marko je bil srečen v Beatricini družbi, toda njegovo srce je bilo še vedno Cvetkino. Sanjal je neperstano o njej in še vedno ni verjel, da je resnično mrtva. Njenega trupla niso nikoli našli in to mu je dalo misliti, da se morebiti Cvetka ni utopila. In to je bilo najbrže vzrok, da si ni

važilo, da jih zopet kmalu obišče.

Marko je bil srečen v Beatricini družbi, toda njegovo srce je bilo še vedno Cvetkino. Sanjal je neperstano o njej in še vedno ni verjel, da je resnično mrtva. Njenega trupla niso nikoli našli in to mu je dalo misliti, da se morebiti Cvetka ni utopila. In to je bilo najbrže vzrok, da si ni

važilo, da jih zopet kmalu obišče.

Marko je bil srečen v Beatricini družbi, toda njegovo srce je bilo še vedno Cvetkino. Sanjal je neperstano o njej in še vedno ni verjel, da je resnično mrtva. Njenega trupla niso nikoli našli in to mu je dalo misliti, da se morebiti Cvetka ni utopila. In to je bilo najbrže vzrok, da si ni

važilo, da jih zopet kmalu obišče.

Marko je bil srečen v Beatricini družbi, toda njegovo srce je bilo še vedno Cvetkino. Sanjal je neperstano o njej in še vedno ni verjel, da je resnično mrtva. Njenega trupla niso nikoli našli in to mu je dalo misliti, da se morebiti Cvetka ni utopila. In to je bilo najbrže vzrok, da si ni

važilo, da jih zopet kmalu obišče.

Marko je bil srečen v Beatricini družbi, toda njegovo srce je bilo še vedno Cvetkino. Sanjal je neperstano o njej in še vedno ni verjel, da je resnično mrtva. Njenega trupla niso nikoli našli in to mu je dalo misliti, da se morebiti Cvetka ni utopila. In to je bilo najbrže vzrok, da si ni

važilo, da jih zopet kmalu obišče.

Marko je bil srečen v Beatricini družbi, toda njegovo srce je bilo še vedno Cvetkino. Sanjal je neperstano o njej in še vedno ni verjel, da je resnično mrtva. Njenega trupla niso nikoli našli in to mu je dalo misliti, da se morebiti Cvetka ni utopila. In to je bilo najbrže vzrok, da si ni

važilo, da jih zopet kmalu obišče.

Marko je bil srečen v Beatricini družbi, toda njegovo srce je bilo še vedno Cvetkino. Sanjal je neperstano o njej in še vedno ni verjel, da je resnično mrtva. Njenega trupla niso nikoli našli in to mu je dalo misliti, da se morebiti Cvetka ni utopila. In to je bilo najbrže vzrok, da si ni

važilo, da jih zopet kmalu obišče.

Marko je bil srečen v Beatricini družbi, toda njegovo srce je bilo še vedno Cvetkino. Sanjal je neperstano o njej in še vedno ni verjel, da je resnično mrtva. Njenega trupla niso nikoli našli in to mu je dalo misliti, da se morebiti Cvetka ni utopila. In to je bilo najbrže vzrok, da si ni

važilo, da jih zopet kmalu obišče.

Marko je bil srečen v Beatricini družbi, toda njegovo srce je bilo še vedno Cvetkino. Sanjal je neperstano o njej in še vedno ni verjel, da je resnično mrtva. Njenega trupla niso nikoli našli in to mu je dalo misliti, da se morebiti Cvetka ni utopila. In to je bilo najbrže vzrok, da si ni

važilo, da jih zopet kmalu obišče.

Marko je bil srečen v Beatricini družbi, toda njegovo srce je bilo še vedno Cvetkino. Sanjal je neperstano o njej in še vedno ni verjel, da je resnično mrtva. Njenega trupla niso nikoli našli in to mu je dalo misliti, da se morebiti Cvetka ni utopila. In to je bilo najbrže vzrok, da si ni

važilo, da jih zopet kmalu obišče.

Marko je bil srečen v Beatricini družbi, toda njegovo srce je bilo še vedno Cvetkino. Sanjal je neperstano o njej in še vedno ni verjel, da je resnično mrtva. Njenega trupla niso nikoli našli in to mu je dalo misliti, da se morebiti Cvetka ni utopila. In to je bilo najbrže vzrok, da si ni

važilo, da jih zopet kmalu obišče.

Marko je bil srečen v Beatricini družbi, toda njegovo srce je bilo še vedno Cvetkino. Sanjal je neperstano o njej in še vedno ni verjel, da je resnično mrtva. Njenega trupla niso nikoli našli in to mu je dalo misliti, da se morebiti Cvetka ni utopila. In to je bilo najbrže